

ТРУДОВЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

УДК 349.2
DOI <https://doi.org/10.32782/pyuv.v3.2024.20>

М. А. Барсук
orcid.org/0000-0001-6560-1024
кандидатка юридичних наук,
суддя
Північного апеляційного господарського суду

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ОСНОВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ СУДДІВ В УКРАЇНІ

Постановка питання. На сьогоднішній день слід констатувати відсутність держави, яка б спромоглась створити безумовно сприятливі умови для життя людини (в рамках відповідного соціокультурного контексту), і при цьому могла б (без ризику втрати свого статусу цивілізованої держави, що відображається на її авторитеті на міжнародній арені, на глобалізаційних та інтеграційних можливостях, а також на інвестиційній привабливості) відмовитися від людиноцентричної парадигми в тому чи іншому напрямку діяльності держави. Це питання стає особливо важливим у контексті професійних публічних службовців, оскільки створення умов для їх соціально безпечного існування також сприяє належному функціонуванню держави, і, отже, підтверджує її здатність ефективно діяти в сферах безпеки, соціального захисту, економіки та в інших сферах буття людини, суспільства та держави. При цьому серед професійних публічних службовців особливо увагу заслуговують судді. Вказане пояснюється тим, що забезпечення соціальної безпеки таких працівників на належному рівні за допомогою заходів соціального захисту: по-перше, виступає ключовою гарантією незалежності та автономності судової системи та суддів; по-друге, підтверджує, що держава є справді зацікавленою у стійкому розвитку України, як сучасної соціальної, правової та демократичної держави. Безумовно, це слід вважати «важливим фактором для успішної реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції України, а також для залучення іноземних інвестицій в економіку держави, яка постраждала від пандемії коронавірусної хвороби та знесилоється триваючою агресією проти України» [1, с. 12]. Саме тому у рамках цієї наукової праці виникає потреба в комплексному дослідженні нормативно-правового забезпечення соціального захисту суддів, як нормативної основи, в рамках якої окреслюються обов'язки держави та суспільства щодо суддів в соціальній сфері, а також шляхи вико-

нання таких обов'язків і очікувані результати виконання таких обов'язків.

Аналіз наукової літератури та невирішені раніше питання. Критичний аналіз наявної наукової літератури засвідчує додаткову актуальність потреби дослідження нормативно-правової основи соціального захисту суддів в Україні, адже це питання ще не було предметом комплексного наукового дослідження (розвідки), в якому враховувались би останні тенденції розвитку доктрини соціального права України. Поряд із тим, слід зауважити, що проблематика нормативно-правового забезпечення соціальної безпеки суддів вже розкривались українськими ученими та дослідниками, серед яких І.О. Грибан [2], В.О. Журавель [3], М.І. Іншин [4], О.В. Карпушова [5], М.І. Логвиненко [6], К.Б. Пусан [7] та ін. Наукові напрацювання цих та інших учених і дослідників становитимуть теоретичну основу для формування сучасного бачення нормативно-правової основи соціального захисту суддів в Україні.

Отже, метою статті є з'ясування поточного стану нормативно-правового забезпечення соціально-правового механізму соціального захисту суддів в Україні. Поставлена мета досягатиметься шляхом виконання таких завдань: 1) окреслити структуру нормативно-правової основи соціального захисту суддів в Україні; 2) проаналізувати можливість розуміння норм Конституції України в якості фундаментальної основи механізму соціального захисту суддів в Україні; 3) з'ясувати структуру законів України та підзаконних актів, які містять норми, що стосуються забезпечення соціальної безпеки суддів шляхом їх соціального захисту.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи нормативно-правову основу соціального захисту суддів в Україні насамперед слід мати на увазі, що її складають норми міжнародно-правових документів, Основний Закон України, а також законодавчі та підзаконні акти забезпечення соціальної безпеки суддів заходами соціального

захисту. Так, міжнародно-правові акти, які охоплені соціально-правовим режимом соціального захисту суддів, є документи, які були створені в рамках міжнародно-правового регулювання соціального захисту суддів, яким є комплексом міжнародно-правових механізмів, які створюються та діють у відповідності до принципів права, імперативних норм міжнародного права, позначаючи узгоджену волю суб'єктів міжнародного права (як правотворців), спрямовану на формулювання в міжнародно-правових актах правил, норм і стандартів забезпечення соціальної безпеки суддів заходами соціального захисту, які є обов'язковими до виконання усіма суб'єктами міжнародного права у цілому чи окремими з них – тих, які взяли на себе такі обов'язки щодо людини у соціальній сфері шляхом підписання та ратифікації такого акту. По-перше, такими документами є міжнародно-правові акти в сфері прав людини загалом та в сфері соціальних прав людини, зокрема. Відповідною групою актів охоплено: Загальну декларацію прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, конвенції Міжнародної організації праці, серед яких конвенції № 102, № 121, № 128, № 130, № 157, № 168 та ін.; Конвенцію про захист прав людини та основних свобод; переглянуту Соціальну хартію, переглянутий Європейський кодекс соціального забезпечення. По-друге, до міжнародно-правової основи соціального захисту суддів слід віднести міжнародно-правові акти, які визначають правовий статус суддів та особливості його реалізації, а саме: Основні принципи незалежності судових органів, Бангалорські принципи діяльності судді, Загальну хартію судді, Універсальну декларацію про незалежність правосуддя, Європейську хартію про закон «Про статус суддів»; висновки Консультативної ради європейських суддів для Комітету Міністрів Ради Європи, а також Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам.

Фундаментальним елементом стану нормативно-правового забезпечення соціально-правового механізму соціального захисту суддів в Україні також є конституційний рівень регламентації соціальної безпеки суддів в нашій країні. При цьому слід констатувати, що безпосередньо Конституцією не визначаються особливості соціального захисту суддів, що закономірно, адже конституційний акт будь-якої правової держави є «документом, котрий не складається із комплексу явних інструктивних регуляторів суспільного життя, а вміщує лише загальні параметри побудови та функціонування держави, юридичного статусу людини і громадянина в тій мірі, порядку та у спосіб, що задовольняв би носія влади. Тобто, Основний Закон фактично будь-

якої держави, в якій діє конституція, врегулює найбільш значущі соціально-правові, економічні, культурні та політичні питання» [8, с. 10]. Зважаючи на це погодимось із твердженням науковців про те, що «конституційні норми, які, здавалось би, спрямовані лише на врегулювання відносин між особою та державою, на закріплення стандартів та вихідних правил діяльності держави, того чи іншого інституту публічної влади, насправді, переслідують більш масштабну мету, аніж та, що прямо зазначена у статті конституції» [8, с. 10]. Таким чином, визнаючи Конституцію України в якості фундаменту механізму соціального захисту суддів слід виходити не з того, чи вказані конституцією засади соціального захисту суддів, а чи містяться в Основному Законі норми, що можуть розумітись в якості таких, що визначаються ключові координати нормативно-правового, інституційного та ін. типу забезпечення соціально безпечного стану буття суддів (певною мірою – членів їх сім'ї). У зв'язку із цим, розглядаючи нормативно-правове забезпечення соціального захисту суддів на рівні Конституції України поряд із нормами, що гарантують ключові соціальні права людини та громадянина, також важливо враховувати й норми Основного Закону України, які покладають на державу відповідні (кореспондуючі) зобов'язання, які прямо чи опосередковано пов'язуються із необхідністю забезпечення соціальної безпеки суддів та членів їхніх сімей.

Оскільки, як ми вже встановили, Конституція України містить лише загальні координати забезпечення соціальної безпеки суддів, деталізованою нормативно-правовою основою механізму соціального захисту суддів в Україні постає сукупність норм законодавчих і підзаконних актів, що підлягають теоретичній структуризації. При цьому в рамках цієї наукової розвідки нами буде приділена увага саме відповідним законодавчим актам.

Враховуючи викладене зазначимо, що на рівні чинних законів України містяться норми, які регламентують ті чи інші аспекти соціального захисту суддів, що умовно поділяються на наступні групи нормативно-правових актів законодавчого характеру:

1. *Законодавчі акти, які містять норми, що регламентують різні аспекти соціально-правового статусу людини (набуття та реалізації соціальних прав людини) загалом та працівників, зокрема.* Загалом, структуру цієї законодавчої основи охоплюють норми, що містяться у таких нормативно-правових актах:

– Кодекс законів про працю України, що визначає засади соціально безпечної організації трудових відносин за участю всіх категорій працівників (також ці засади застосовуються у від-

повідній частині й щодо професійних публічних службовців загалом та стосовно суддів, зокрема), сприяючи як зростанню продуктивності праці, так і вибудовуванню комплексу соціально безпечних умов ефективного виконання трудових обов'язків працівників без шкоди для їх особистого життя (тобто, для реалізації права на зв'язок із сім'єю, покращення та не погіршення стану здоров'я, отримання освіти та ін.);

– Закон України «Про оплату праці», який опосередковано впливає на соціально-правовий статус суддів (хоча питання оплати праці суддів регламентується виключно спеціальним законом про судоустрій і статус суддів), адже загальні засади оплати праці працівників. Тобто, враховуючи той факт, що судді в Україні є працівниками, норми цього Закону є важливими з огляду на те, що спеціальні норми про грошову винагороду за роботу судді не можуть ґрунтуватись на менш прогресивних засадах (приміром, не передбачати забезпечення відтворювальної і стимулюючої функцій заробітної плати) в порівнянні із засадами, на яких ґрунтується правовий режим оплати праці працівників у цілому;

– Закон України «Про відпустки», який окреслює комплекс засадничих ідей, що постають в якості змістовних гарантій набуття та реалізації кожною працюючою особою права на відпустку. Головним чином, цей законодавчий акт основні умови набуття та реалізації вказаного права, тривалість, а також порядок надання основної та спеціальних видів відпусток, які сприяють соціально безпечному професійному та позапрофесійному буттю працівників, враховуючи також і суддів. Крім того, зазначений законодавчий акт також є нормативною основою для того, щоби закріплювати інші гарантії та види спеціальних і особливих відпусток, залежно від ситуацій, в яких може перебувати працівник, а також залежно від статусу працівника. Тобто, для доповнення переліку відпусток для суддів (наприклад, для поліпшення психофізіологічного здоров'я, обумовленого професійним вигоранням, для підтримання сімейних зв'язків та ін.) законодавець повинен враховувати не лише соціально-правову потребу закріплення такого права, але й загальні та спеціальні засади набуття та реалізації права на відпустку;

– Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, який є законодавчим актом, яким визначаються принципи, а також комплекс загальних правових, фінансових і організаційних засад загальнообов'язкового державного соціального страхування громадян в нашій державі, а щонайперше – працюючих громадян, й відтак – містить ряд норм, які є координатами страхування суддів, сприяючи їх захисту від настання стану соці-

альної вразливості, як працюючих осіб. У значній мірі норми зазначеного законодавчого акту конкретизуються в двох законодавчих актах. Перший – Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». Вказаний Закон більш детально розкриває зміст відповідних засад (основ), а також окреслює систему гарантій для працюючих громадян у сфері їх соціального захисту, а саме в зв'язку з: по-перше, особливими життєвими обставинами, які обумовлюють стан соціальної вразливості працюючої людини (приміром, з огляду на тимчасову втрату ними працездатності, вагітність та пологи, у разі нещасного випадку на виробництві або набуття професійного захворювання); по-друге, забезпеченням охорони життя та здоров'я працюючої людини, зокрема, і судді. Другий – Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», який містить норми, правила і стандартами, якими окреслюються основні принципи, засади та механізми функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, призначення, перерахунку і виплати пенсій, надання соціальних послуг з коштів Пенсійного фонду, що формуються за рахунок страхових внесків роботодавців, бюджетних та інших джерел, передбачених вказаним законодавчим актом. Цей Закон упорядковує процес формування Накопичувального пенсійного фонду та фінансування за його кошти витрат на оплату договорів страхування довічних пенсій (чи одноразових виплат застрахованим особам, членам їх сімей та іншим особам, передбаченим цим Законом). Водночас, слід мати на увазі, що умови та норми загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, які окреслюються цим законодавчим актом, можуть зазнавати змін виключно шляхом внесення змін до цього нормативного акту. Отже, враховуючи викладене можемо дійти висновку, що в контексті питання, яке нами розглядається важливого також значення набуває й Закон України «Про пенсійне забезпечення», що гарантує всім непрацездатним громадянам України право на матеріальне забезпечення шляхом надання трудових і соціальних пенсій.

2. *Законодавчі акти, котрі містять норми, які регламентують особливості захисту прав людини (зокрема, і соціальних прав людини, а разом із тим – захист права на соціальний захист).* У контексті формування сучасної доктрини соціального захисту суддів в Україні важливо враховувати те, що соціальна безпека вказаного кола працівників, яка досягається за рахунок заходів соціального захисту, може бути нівельована ігноруванням з боку держави самим правом суддів на соціальний захист, а разом із тим – ігноруванням правом суддів на захист

своїх суб'єктивних прав, серед яких особливого соціально-правового значення набуває право на захист соціального права. У зв'язку із цим, окремим питанням становлення сучасної доктрини соціального захисту суддів та важливим питанням нормативно-правового, кадрового та інституційного забезпечення соціального захисту суддів є забезпечення права суддів на захист своїх соціальних прав у цілому та на захист права на соціальний захист, зокрема. У цьому контексті вбачається потреба в рамках дослідження нормативно-правової основи соціального захисту суддів в Україні враховувати також норми законодавчих актів, які гарантують захист права судді на соціальний захист та на захист їх соціальних прав у цілому, а саме врегульовують: форми, способи та засоби захисту цих суб'єктивних прав; обставини (підстави, умови) та порядок і процедуру захисту вказаних прав; обсяг юридичної відповідальності за недотримання обов'язку забезпечувати соціальну безпеку суддів заходами їх соціального захисту та ін. Відтак, враховуючи викладене та наукові напрацювання учених [див., напр.: 9; 10] стосовно можливостей захисту соціальних прав людини загалом і працівників, зокрема, цілком закономірно, що до розглядуваної підгрупи законодавчих актів слід віднести відповідні процесуальні кодекси (головним чином, Кодекс адміністративного судочинства України), а разом із тим закони України «Про виконавче провадження», «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» та «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини».

3. Законодавчі акти, норми яких регламентують правовий статус суддів в Україні. Спершу слід зазначити, що в Україні відсутній спеціальний законодавчий акт, який би комплексно визначав усі особливості соціального захисту суддів, однак, різні аспекти соціального захисту таких працівників (також членів їх сім'ї) врегульовується нормами спеціальних законів України, що нормують судоустрій та правовий статус суддів у нашій державі. При цьому слід констатувати, що по сьогодні стан правового регулювання вказаних аспектів забезпечення соціальної безпеки суддів є очевидно недостатнім в силу надмірної загальності таких норм, а також недопустимої фрагментарності регулювання законодавцем різних питань в такому складному питанні, як напрями, форми та способи соціального захисту суддів в Україні. Разом із тим, аналізуючи відповідний стан законодавства слід виокремити наступні норм чинних законодавчих актів, які регламентують механізм соціального захисту суддів: по-перше, статті 6, 7, 9, 13, 14, 48-50, 52, 53, 56 та ін. статті, а особливо ті, що містяться в розділах IX та X Закону України «Про

судоустрій і статус суддів», що є законодавчим актом, який встановлює ключові засади організації судової влади та здійснення правосуддя в нашій державі, а отже закономірним чином містить загальні норми про соціальний захист суддів; по-друге, статті 18, 22, глава 4 Закону України «Про Конституційний Суд України», що є законодавчим актом, який визначає порядок організації та діяльності Суду, підстави і порядок звернення до нього, процедуру розгляду ним справ і виконання його рішень, а також визначає статус суддів КС України і гарантії їх діяльності, що мають соціально захисне значення; по-третє, розділ IV Закону України «Про Вищий антикорупційний суд», який окреслює ключові засади організації та діяльності Вищого антикорупційного суду, спеціальні вимоги до відповідного кола суддів, а також гарантії їх діяльності, які сприяють соціальній безпеці цих суддів; по-четверте, розділ II Закону України «Про Вищу раду правосуддя», по-п'яте, абз. 2 ч. 1 ст. 2, статті 3-24 Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів».

Що ж стосується *нормативно-правового забезпечення соціального захисту суддів на рівні підзаконних актів*, то в цьому контексті слід вести мову про акти, норми яких регламентують правовий режим соціальної безпеки та окремі аспекти забезпечення соціальної безпеки суддів в Україні. По-перше, слід враховувати підзаконні акти Президента України, які можуть вважатись джерелом соціально-правового режиму соціального захисту суддів (насамперед Указ від 25 серпня 2015 року № 501/2015). По-друге, слід вести мову про підзаконні акти Уряду, серед яких особливе місце займаються постанови Кабміну від 31 травня 2006 року № 784, від 16 вересня 2015 року № 703. По-третє, слід виокремити підзаконні акти, що були сформовані органами суддівського врядування, а саме ті, які стосуються правового статусу суддів, захисту трудових і соціальних прав суддів як основи для їх соціального захисту. Зокрема в цьому контексті варто вести мову про акти Вищої ради правосуддя (Регламент ВРП, Положення про секретаріат ВРП).

Висновки. Підводячи підсумок викладеному слід зауважити, що наразі жодна держава не змогла створити безумовно сприятливі умови для життя людини, зокрема для професійних публічних службовців, таких як судді. Між тим, забезпечення соціальної безпеки суддів є ключовою гарантією незалежності та автономності судової системи, що сприяє стійкому розвитку України як соціальної, правової та демократичної держави, а отже – є важливою умовою формування сприятливих умов для життя людини. Натомість фактичне забезпечення соціальної безпеки має ґрунтуватись на ефективній нормативно-право-

вій основі механізму соціального захисту суддів, що включає відповідні міжнародно-правові акти, Конституцію України, інші Закони України та підзаконні акти. Відповідні міжнародно-правові документи визначають правовий статус суддів та встановлюють стандарти соціального захисту, які є обов'язковими для виконання державами, що ратифікували ці акти. У свою чергу Конституція України встановлює загальні координати забезпечення соціальної безпеки суддів, закріплюючи ключові соціальні права людини та громадянина, а також покладаючи на державу обов'язки щодо забезпечення соціальної безпеки суддів та членів їхніх сімей. Що ж стосується законодавчих актів, то до них слід віднести акти, які регулюють (гарантують): організацію трудових відносин (сприяють таким чином соціально безпечним умовам праці); загальні засади оплати праці; набуття та реалізацію права на відпустку для працівників; засади соціального страхування та пенсійне, матеріальне забезпечення тощо. Підзаконні акти спрямовані на конкретизацію норм законодавчих актів, враховуючи ті чи інші потреби забезпечення соціальної безпеки суддів в Україні (на загальному, регіональному та локальному рівнях). При цьому слід констатувати, що по сьогодні в Україні відсутній спеціальний законодавчий акт, який би комплексно визначав усі особливості соціального захисту суддів, а наявні закони регулюють лише окремі аспекти цього питання, що є недостатнім для забезпечення належного рівня соціальної безпеки суддів.

Література

1. Барсук М.А. Ознаки соціального захисту суддів в Україні. *Соціальне право*. 2022. № 4. С. 11–16. doi:10.32751/2617-5967-2022-04-02.
2. Грибан І.О. Особливості трудових правовідносин суддів та їх правового регулювання. *Наука і правоохорона*. 2015. № 3, Ч. 2. С. 54–57.
3. Журавель В.О. Теоретичні проблеми правового регулювання соціального захисту працівників судової системи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. Вип. 4. С. 58–64. doi:10.32844/2618-1258.2021.4.10.
4. Іншин М.І. Забезпечення соціальних прав суддів як передумова їх соціальної безпеки. *Юридична наука*. 2020. № 2 (104). С. 535–543. doi:10.32844/2222-5374-2020-104-2.60.
5. Карпушова О.В. Припинення трудових правовідносин із судьями на підставі п. 3 ч. 6 ст. 126 Конституції України. *Юридична наука*. 2019. № 1. С. 89–110.
6. Логвиненко М.І. Деякі аспекти специфіки правового статусу та охорони праці суддів України. *Форум права*. 2012. № 1. С. 571–574.
7. Пусан К.Б. Поняття і зміст адаптації трудового законодавства України у сфері праці суддів до законодавства Європейського Союзу. *Наука і правоохорона*. 2014. № 3, Ч. 2. С. 177–183.
8. Гладкий В.В. Конституційний антикорупційний правовий режим. *Правовий вимір конституційної та кримінальної юрисдикції в Україні та світі. Другі*

юридичні читання: матеріали Всеукр. наук. конф. (м. Одеса, 26 квітня 2019 р.) / за заг. ред. Л.О. Корчевної, І.А. Дришлюка. Одеса: Фенікс, 2019. С. 9–15.

9. Бабкова Т.В. Забезпечення права громадян на соціальний захист судами України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2014. Вип. 24, Т. 2. С. 156–161.

10. Шумило М.М. Рішення Європейського суду з прав людини у сфері соціального захисту та їх наслідки для України. *Правова держава*. 2017. Вип. 28. С. 212–219.

Анотація

Барсук М. А. Нормативно-правова основа соціального захисту суддів в Україні. – Стаття.

Стаття присвячена аналізу нормативно-правової основи соціального захисту суддів в Україні. Авторка досліджує питання забезпечення соціальної безпеки суддів як ключової гарантії їхньої незалежності та самостійності, що є важливим фактором для успішної реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції України. У статті розглядаються міжнародно-правові акти, Конституція України, законодавчі та підзаконні акти, які регламентують соціальний захист суддів. На міжнародному рівні соціальний захист суддів регулюється документами, що встановлюють стандарти захисту прав людини та соціальних прав, а також актами, що визначають правовий статус суддів. На національному рівні Конституція України встановлює загальні координати забезпечення соціальної безпеки суддів, закріплюючи ключові соціальні права людини та громадянина. Основними законодавчими актами, що регламентують соціальний захист суддів є Кодекс законів про працю України, закони України «Про оплату праці», «Про відпустки», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та «Про пенсійне забезпечення». Спеціальні норми, які прямо чи опосередковано стосуються соціального захисту суддів, містяться у законах України «Про судоустрій і статус суддів», «Про Конституційний Суд України», «Про Вищий антикорупційний суд», «Про Вищу раду правосуддя» та «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів». Підзаконні акти, такі як укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, акти органів суддівського самоврядування та органів суддівського врядування конкретизують норми законодавчих актів у сфері соціального захисту суддів. У висновках статті наголошується на необхідності розробки та прийняття спеціального законодавчого акту, який би комплексно визначав усі особливості соціального захисту суддів. Водночас зазначено, що наявні закони регулюють лише окремі аспекти цього питання, що є недостатнім для забезпечення належного рівня соціальної безпеки суддів в Україні.

Ключові слова: правове регулювання, правотворчість, соціальна безпека, соціальна держава, соціальний захист, суддя.

Summary

Barsuk M. A. Normative and legal basis of social protection of judges in Ukraine. – Article.

The article is devoted to analyzing the regulatory framework for the social protection of judges in Ukraine. The author explores how ensuring the social security of judges serves as a key guarantee of their independence and autonomy, which is crucial for the

successful implementation of Ukraine's European and Euro-Atlantic integration. The discussion includes international legal acts, the Constitution of Ukraine, and legislative and by-laws that regulate the social protection of judges. Internationally, the social protection of judges is governed by documents that establish standards for the protection of human and social rights, as well as by acts that define the legal status of judges. At the national level, the Constitution of Ukraine lays down the general framework for ensuring the social security of judges by enshrining key social rights of humans and citizens. The primary legislative acts that regulate the social protection of judges include the Labor Code of Ukraine and the laws of Ukraine on "On Remuneration of Labor," "On Vacations," "On Mandatory State Social Insurance against Industrial Accident and Occupational Disease that Caused Disability," "On Mandatory State Pension Insurance," and "On Pension Provision." Specific norms directly or indirectly related to the

social protection of judges are contained in the laws of Ukraine "On the Judiciary and the Status of Judges," "On the Constitutional Court of Ukraine," "On the High Anti-Corruption Court," "On the High Council of Justice," and "On State Protection of Court and Law-Enforcement Bodies Staff." By-laws, including decrees of the President of Ukraine, resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine, and acts of judicial self-government bodies and judicial management bodies, specify and elaborate on the norms of legislative acts in the field of social protection of judges. The conclusions of the article highlight the need to develop and adopt a special legislative act that would comprehensively define all aspects of the social protection of judges. It is noted that the existing laws currently regulate only certain facets of this issue, which are insufficient to ensure an adequate level of social security for judges in Ukraine.

Key words: judges, lawmaking, legal regulation, social protection, social security, welfare state.